

Nr 167.

Av herr **Ström, Fredrik**, om beredande av understöd åt förre handlanden *J. Högström*.

Under de senare åren har den svenska och ävenledes den amerikanska pressen vid flera tillfällen ingående sysselsatt sig med det tragiska öde, som drabbat förre svenske medborgaren John Högström, född 15 sept. 1860 i Segerstads socken, numera bosatt i Brooklyn, N. Y., U. S. A., och amerikansk medborgare. Varken den amerikanska eller den svenska pressen har kunnat förstå, att den gamle mannen, som genom en serie av olyckliga omständigheter och lagarnas och institutionernas brister råkat i oförvållade svårigheter, lämnats åt sitt öde av sitt forna hemland.

Högström, som under hela sitt liv arbetat på att ernå upprättelse för sina oförvållade vedermödor och honom åsamkade tragiska förvecklingar, har vid flera tillfällen besökt Sverige och här verkat för sin sak. Sedan han numera nått hög ålder och icke kunnat upprätthålla sin arbetsförmåga samt nödgats göra slut på sina små besparingar, har han råkat i misär. Därest han icke erhåller möjlighet att ordna tillvaron för sig i Amerika genom hjälp i en eller annan form från Sverige, torde han emot sin vilja bli nödsakad att slå sig ned i Sverige, där det allmänna i så fall finge omhändertaga honom, eventuellt återsända honom till Amerika, där han dock enligt egen uppgift icke har någon möjlighet att försörja sig. Då han numera vuxit samman med det amerikanska samhället och då hans gamla vedermödor i Sverige verka irriterande på honom, skulle hans nödtvungna nya bosättning i Sverige allenast ytterligare förbittra hans liv och förvandla även hans sena ålderdom till en pina. Ett handtag från hans forna fosterland, där hans olyckor utspelats, skulle fastmer verka befriande och lindrande för honom. Det svenska samhällets besvär och utgifter för Högström, därest han tvingas bosätta sig i Sverige, skulle säkerligen icke bli små. Såväl praktiska som mänskliga skäl tala för att t. ex. en livränta åt honom genom statens försorg under de år han ännu kan ha kvar att leva skulle vara den bästa lösningen för såväl honom själv som det svenska samhället och samtidigt betyda ett sent men för honom betydelsefullt bevis på att hans gamla fosterland, där han utan eget förvållande lidit sina svåra missöden, gjort vad det kunnat för att i någon mån utplåna dem.

Denna motion väckes efter överläggningar med flera riksdagsledamöter och med statens förutvarande inspektör för sinnessjukvården i vårt land, professor Alfred Petrén, som rörande Högströms missöden i Sverige författat bifogade P. M., till vilken hänvisas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att riksdagen måtte besluta

att åt f. d. handlanden John Högström, Brooklyn, N. Y., U. S. A., lämna en livränta med 1 000 kronor för år räknat under hans återstående livstid eller ock på annat sätt bereda honom erforderlig hjälp.

Stockholm 23 januari 1937.

Fredrik Ström.

P. M.

angående fallet Högström.

Hösten 1898 hade Högström hyrt en större lokal i Göteborg, till vilken han överflyttade ett av honom förut innehaft nykterhetskafé. En person, glasetsare P., vilken haft arbete hos honom vid inredningen av kaféet, blev sedan en flitig kund å detta, men då han alltsomoftast ställde till bråk bland gästerna fick han i slutet av oktober 1898 av Högström tillsägelse att icke vidare besöka kaféet. Enligt vad som senare kom i dagen hade P. inlett förbindelse med kokerskan å kaféet, vilken på kvällen den 31 oktober 1898 lämnade sin tjänst, därvid tvist uppstod om hennes avlöning beträffande ersättning för hjälp under flyttningsdagarna. I januari 1899 fick Högström ett kravbrev på 25 kronor från ett ombud för ovannämnda kokerska, varpå han emellertid svarade att han var skyldig henne endast 5 kronor, vilka han också fortfarande önskade betala. Den 2 februari 1899 fick han så stämning på 15 kronor, vilken han vid första rättegångstillfället den 9 februari s. å. bestred under påstående att han endast var skyldig 5 kronor. Till ett senare rättegångstillfälle var P., vilken till åtskilliga personer yttrat att han skulle bli ett farligt vittne, inkallad som vittne. Högström anmälde jäv mot honom såsom varande H:s uppenbare ovän men blev avsnäst av rättens ordförande. Därpå vittnade P., att Högström till honom tjugotals gånger sagt, att han var skyldig sin f. d. kokerska 15 kronor. Högström meddelade rätten att detta vittnesmål helt och hållet var falskt men blev dock på grund av det samma dömd till värjemålsed. Den 30 mars 1899 avlade Högström ed, att han ej var skyldig kokerskan mer än 5 kronor. Därefter dömdes han den 20 april 1899 att betala henne 7 kronor 50 öre (räknat efter 1 krona 50 öre per dag i stället för 1 krona). Omedelbart härefter uppsökte Högström kokerskan i sällskap med tvenne vittnen för att betala det ådömda beloppet men ville hon ej mottaga pengarna utan hänvisade till sin saksförare. Redan innan Högström begått den honom ålagda värjemålseden, hade han sport, att P. till personer yttrat: »om H. går den eden, skall jag sätta in honom för mened.» I maj 1899 blev Högström också inkallad till detektivavdelningen, anmäld av P. och kokerskan att hava begått mened. Högström förklarade sig ha »begått rätt ed» men blev avsnäst av kommissarien och icke heller fingo de tre vittnen Högström medtagit yttra något. Den 2 juni 1899 fick Högström så stämning för mened, vilket mål var utsatt till den 1 juli. Då målet förekom, *uppträdde P. — på vilkens vittnesmål Högström dömts att begå värjemålsed — som målsägare* och hade inkallat två vittnen, vilka vittnade i enlighet med P:s ovanstående vittnesmål. Då åklagaren nu begärde en veckas uppskov och yrkade, att Högström under tiden skulle hållas i häkte, bifölls detta yrkande av rätten. Vid nästa rättegångstillfälle, den 8 juli 1899, intygades av *13 vittnen att Högström i allo var en redbar man*, som i sina affärsförbindelser städse iakttagit stor punktlighet och ordentlighet. I övrigt intygade ett vittne bl. a., att *P. redan långt före den första stämningen sökt skada Högström* med varjehanda förtal och sagt att han skulle ställa om att dennes affär skulle komma att upphöra före midsommar; ett annat vittne intygade, att P. vid ett besök sagt, att han styrt om att Högström icke längre skulle få någon kredit hos en uppgiven bryggare; och ett

tredje vittne meddelade, att *P.* vid besök i hennes bostad föregående vinter yttrat, att han skulle försöka få Högström ålagd värjemålsed, varefter han skulle skaffa vittnen för att fälla Högström. Rättens beslut blev därpå, att Högström, på grund av vad i målet förekommit, ej kunde till ansvar fällas.

Nu hade emellertid *den olyckan inträffat*, att Högström, när han den 1 juli inställde sig inför rätten, ej hunnit betala kvartalshyran, men hade han pengar därtill på sig och hade tänkt göra det, så snart han lämnat rådhuset. När han så blivit häktad, glömde han emellertid alldeles bort hyran, i det att hans tankar helt blevo upptagna av den stora skandalen att ha blivit häktad, varöver han grubblade i ett under hela häktningstiden. När han så efter frigivningen gick upp till värden för att betala hyran, förklarade denne emellertid, att kontraktet var brutet, *enär hyran ej blivit betald i laga tid(!)*. Detta fann Högström orimligt, då han hade kontrakt på 3 år och själv ej förvällat dröjsmålet med hyrans erläggande, men värden var obeveklig och förklarade att han ej längre ville ha honom kvar i huset och gav honom det beskedet att han måste flytta den 1 oktober. Enär Högström fann detta i hög grad orättvist, vägrade han bestämt att betala hyran för löpande kvartal. Då Högström nu gick till stadsfiskalen för att få *P.* åtalad för falskt vittnesmål och falsk angivelse, befanns det, att denne *försvunnit från staden*, och då han rådfrågade advokater om åtgärd mot rådhusrätten för dess häktningsbeslut — vilket *genom den därav föranledda hyresuppsägningen* hotade att bli hans ekonomiska ruin, enär han nedlagt hela sitt inbesparade kapital, 4 000 kronor, på inredningen av kaféet — fick han det beskedet, att intet var att göra åt saken. Under dessa bekymmer fick Högström så i augusti 1899 stämning för obetald hyra. Han förklarade då, att han skulle betala, blott han finge bo kvar. Han förlorade emellertid målet och hovrätten, hos vilken han klagade, fastställde rådhusrättens utslag. Till dessa motgångar kom så även att affären, som förut gått bra, allt mer gick tillbaka efter stämningen för mened med därav följande häktning, så att hans ekonomiska ställning blev allt sämre. Han fann det därför vara bäst att lämna Göteborg, där han oförskyllt fått dåligt rykte, samt for i september 1899 till Borås, där han hyrde en mindre lokal. Återkommen till Göteborg möttes han av meddelandet, att magistraten beviljat utmätning å hans möbler för ogulden hyra. Den 1 november 1899 öppnade Högström emellertid kafé-rörelse i Borås, men denna gick dåligt, då läget var mindre gynnsamt. I övrigt fann han att det var allmän känt, att han varit häktad för mened, vilket hade gått genom hela pressen. Då Högström nu såg sig vara utan eget förvällande ekonomiskt ruinerad, började hans tankar syssla med kravet på upprättelse genom tidningspressen jämte ersättning för lidna förluster. Då hans framställningar härom hos olika myndigheter icke föranledde någon åtgärd, uppsökte han personligen ledamöter av rätten, som beslutat om hans häktning, men kunde icke inse riktigheten av deras förklaring, att de ej begått något fel.

På grund av detta Högströms uppträdande blev han den 18 mars 1901 genom polismyndighetens försorg intagen å Göteborgs stads sinnessjukavdelning å Gibraltar. Många i Göteborg betvivlade nödvändigheten av att kvarhålla honom å sinnessjukhus år efter år, och begärdes hans överflyttning till dåvarande Uppsala asyl, där han blev intagen den 10 december 1903. Undertecknad, som då var läkare därstädes, rekvirerade samtliga polisprotokoll och rättegångsförhandlingar i Högströms mål, vilka i huvudsak ligga till grund för ovanstående uppgifter.

Efter några månaders observation kom jag till det resultat att Högström — trots det att han icke kunde inse, att den ekonomiska ruin, varav han genom andras förvållande drabbats, skett »på lagligt sätt» — ej var i behov av vård å sinnessjukhus (vilket skulle inneburit livslång internering). Då han därför den 3 april 1904 fick lämna sinnessjukhuset, gav jag honom emellertid det rådet att lämna Göteborg för att komma ifrån alla tråkiga minnen och begiva sig till Amerika, där han tidigare hade vistats i ett par omgångar, så att han var förtrogen med språket. Högström lydte detta råd och har sedan under alla de gångna åren ärligen försörjt sig i Amerika.

Alfred Petrén.